

10 SỰ KIẾN KINH TẾ - XÃ HỘI NỔI BẬT VIỆT NAM NĂM 2019

Phúc Tiến *

1. Kinh tế phát triển toàn diện, đạt nhiều kỷ lục mới

Năm 2019 là năm thứ hai liên tiếp nền kinh tế đạt và vượt toàn bộ các chỉ tiêu kế hoạch. Trong đó, tốc độ tăng trưởng GDP ước đạt trên 7%, quy mô GDP đạt 266 tỷ USD, bình quân GDP đầu người đạt gần 2.800 USD. Kim ngạch xuất nhập khẩu lần đầu tiên cán mốc 500 tỷ USD. Xuất siêu đạt khoảng 10 tỷ USD, cao nhất từ trước đến nay. Thu hút đầu tư nước ngoài đạt kỷ lục, trong 11 tháng đạt gần 31,8 tỷ USD, tăng 3,1% so với cùng kỳ năm 2018. Vốn thực hiện của dự án FDI ước đạt 17,62 tỷ USD, tăng 6,8% so với cùng kỳ. Các cân đối lớn của nền kinh tế được bảo đảm; tỷ lệ nợ công giảm mạnh còn 55% GDP, thấp xa so với mức trần do Quốc hội quy định. Thị trường tiền tệ ổn định; cán cân thanh toán quốc tế được cải thiện; dự trữ ngoại hối đạt mức kỷ lục, trên 70 tỷ USD. Chỉ số giá tiêu dùng cả năm ở mức thấp, lạm phát 2,73%, thấp hơn nhiều so với tốc độ tăng trưởng, thấp nhất trong 3 năm gần đây (năm 2018 là 3,54%, năm 2017 là 3,53%). Môi trường kinh doanh tiếp tục được cải thiện. Đặc biệt, với việc tăng 3,5 điểm và 10 bậc theo đánh giá của WEF, Việt Nam đạt vị trí 67 trên 141 nền kinh tế được xếp hạng trong Bảng xếp hạng Năng lực cạnh tranh toàn cầu 2019.

2. Đánh giá lại quy mô GDP

Ngày 13/12/2019 Tổng cục Thống

kê tổ chức họp báo công bố số liệu đánh giá lại quy mô GDP giai đoạn 2010-2017. Theo đó, quy mô GDP đánh giá lại của toàn nền kinh tế theo giá hiện hành tăng bình quân 25,45%/năm giai đoạn 2010-2017, tương ứng tăng 935 nghìn tỷ đồng/năm. Trong đó năm 2011 có tỉ lệ tăng cao nhất là 27,3% và năm 2015 có tỉ lệ tăng thấp nhất là 23,8%. Năm 2017, quy mô GDP sau khi đánh giá lại đạt 6,294 triệu tỷ đồng, tăng gần 1,3 triệu tỷ đồng so với số đã công bố trước đây (5,006 triệu tỷ đồng). Cơ quan thống kê cho biết, mục đích sử dụng kết quả đánh giá lại quy mô GDP là để đánh giá đúng bức tranh, năng lực của nền kinh tế. Các con số này sẽ dùng để xây dựng Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 2021-2030 và Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 2021-2025, không dùng để đánh giá mức độ hoàn thành các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2011-2020 và các kỳ kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2011-2015 và giai đoạn 2016-2020.

3. Quốc hội thông qua Bộ Luật Lao động (sửa đổi), tăng tuổi nghỉ hưu

Ngày 20/11/2019, với 90,06% số phiếu tán thành, Quốc hội đã thông qua Bộ luật Lao động (sửa đổi), trong đó quy định: Tuổi nghỉ hưu của người lao động trong điều kiện lao động bình thường được điều chỉnh theo lộ trình cho đến khi đủ 62 tuổi đối với lao động nam vào năm 2028 và đủ 60 tuổi đối với lao động

* Trường ĐH KD&CN Hà Nội.

nữ vào năm 2035. Theo đó, kể từ ngày 01/01/2021, tuổi nghỉ hưu của NLD sẽ được thực hiện theo lộ trình như sau:

- Đối với điều kiện lao động bình thường, kể từ năm 2021 tuổi nghỉ hưu của lao động nam là đủ 60 tuổi 3 tháng và của lao động nữ là đủ 55 tuổi 4 tháng (hiện hành tuổi nghỉ hưu của lao động nam là đủ 60 tuổi, nữ đủ 55 tuổi). Sau đó, cứ mỗi năm tăng thêm 3 tháng đối với lao động nam và 4 tháng đối với lao động nữ; đến năm 2028, lao động nam nghỉ hưu khi đủ 62 tuổi và đến năm 2035, lao động nữ nghỉ hưu khi đủ 60 tuổi.

- Đối với NLD bị suy giảm khả năng lao động; làm nghề, công việc đặc biệt nặng nhọc, độc hại, nguy hiểm;... có thể nghỉ hưu ở tuổi thấp hơn nhưng không quá 05 tuổi so với quy định tại thời điểm nghỉ hưu.

- Đối với NLD có trình độ chuyên môn, kỹ thuật cao và một số trường hợp đặc biệt có thể nghỉ hưu ở tuổi cao hơn nhưng không quá 05 tuổi so với quy định tại thời điểm nghỉ hưu.

Bộ luật Lao động 2019 chính thức có hiệu lực từ ngày 01/01/2021.

4. Việt Nam - EU ký Hiệp định thương mại tự do

Ngày 30/6, tại Hà Nội, Việt Nam và EU ký Hiệp định thương mại tự do (EVFTA) và Hiệp định Bảo hộ đầu tư (IPA) sau 9 năm đàm phán. EVFTA mở ra cơ hội lớn cho thương mại hai chiều giữa Việt Nam và EU, là hiệp định thương mại tham vọng nhất EU từng ký kết với một quốc gia đang phát triển như Việt Nam.

Với cam kết xóa bỏ thuế nhập khẩu lên tới hơn 99% biểu thuế và giá trị thương mại mà hai bên đã thống nhất, cơ hội gia tăng xuất khẩu cho những mặt hàng Việt Nam có lợi thế như dệt may, da giày, nông thủy sản (kể cả gạo, đường, mật ong, rau

củ quả), đồ gỗ... là rất đáng kể. Theo tính toán, FTA giữa Việt Nam và EU sẽ giúp xuất khẩu của Việt Nam tăng thêm bình quân 4-6% một năm trong 10 năm đầu kể từ khi hiệp định có hiệu lực.

Hiệp định IPA gồm các quy định hiện đại về bảo hộ đầu tư và sẽ thay thế các hiệp định đầu tư song phương mà 21 nước thành viên EU đã ký với Việt Nam. Hiệp định này khi có hiệu lực sẽ tạo ra khung pháp lý mới đảm bảo ngăn ngừa xung đột về lợi ích cũng như tăng cường sự minh bạch.

Sau ký kết, Việt Nam và EU vẫn đang trong quá trình chờ Nghị viện EU và Quốc hội Việt Nam phê chuẩn để các hiệp định này được thực thi.

5. Dịch tả lợn châu Phi hoành hành

Từ ổ dịch đầu tiên được phát hiện tại tỉnh Hưng Yên ngày 1/2, trong vòng bảy tháng, dịch tả lợn châu Phi phủ khắp 63 tỉnh, thành. Khoảng 6 triệu con lợn, tổng trọng lượng gần 325.000 tấn đã bị tiêu hủy, làm giảm trên 8% sản lượng thịt lợn cả nước. Đây là dịch bệnh lịch sử, làm suy giảm ở mức chưa từng thấy với ngành chăn nuôi, buộc Việt Nam phải xem xét lại chiến lược 10 năm của ngành này. Bệnh dịch khiến tốc độ tăng trưởng của ngành nông nghiệp giảm 1,1%, chỉ đạt 2,2% thay vì mức 3,5- 4% như dự báo trước đó.

Việc thiếu hụt sản lượng đẩy giá thịt lợn tăng cao buộc Việt Nam phải tăng nhập khẩu để ổn định thị trường.

6. Cuộc gặp thượng đỉnh Mỹ - Triều tại Hà Nội

Tổng thống Mỹ Donald Trump và lãnh đạo Triều Tiên Kim Jong-un quyết định gặp thượng đỉnh lần hai tại Hà Nội ngày 27-28/2, sau nhiều đồn đoán về địa điểm tổ chức.

Việc trở thành nhà tổ chức cuộc gặp lịch sử cho thấy Việt Nam nhận được sự tin cậy của cả hai nước Mỹ, Triều về năng lực hậu cần, an ninh trong vai trò trung gian thúc đẩy hoà bình quốc tế. Các sự kiện của cuộc gặp thượng đỉnh diễn ra theo đúng lịch trong hai ngày. Hà Nội đáp ứng nơi ở cho 1.500 người của đoàn Mỹ, 220 người của đoàn Triều Tiên và khoảng 3.000 phóng viên nước ngoài.

Dù không đạt thỏa thuận, lãnh đạo hai nước đều rời đi với thái độ thân thiện. Ông Trump ca ngợi Việt Nam là “nơi tuyệt vời” còn ông Kim cảm ơn sự “đón tiếp nồng hậu, chu đáo của Việt Nam”.

Giới quan sát cho rằng Việt Nam đã thể hiện uy tín lớn trong cộng đồng quốc tế, chứng minh được tính đúng đắn của chính sách đa phương hóa, đa dạng hóa quan hệ ngoại giao, là bạn bè tin cậy với tất cả các nước. Việt Nam cũng tạo ấn tượng là một điểm đến kinh doanh, du lịch của thế giới.

7. Loạt sự cố môi trường ở Hà Nội

Tối 28/8, đám cháy nhà kho Công ty bóng đèn phích nước Rạng Đông (phố Hạ Đình) đã giải phóng thủy ngân từ hàng triệu bóng đèn ra môi trường. Không có người tử vong, nhưng việc nhà kho nằm giữa khu dân cư đông đúc bậc nhất quận Thanh Xuân đã khiến hàng trăm gia đình bị ảnh hưởng.

Mỗi lo thủy ngân vừa lắng, ngày 10/10, khoảng 280.000 hộ dân các quận Thanh Xuân, Hoàng Mai, Nam Từ Liêm... lại bị ảnh hưởng bởi cuộc khủng hoảng nước sạch.

Nguồn nước khe suối ở Hòa Bình bị đổ 9 tấn dầu thải. Dầu lan vào kênh dẫn nhà máy sản xuất nước sạch Sông Đà rồi chảy về vòi nước sinh hoạt các khu dân cư. Nhà máy Sông Đà phải cắt nước để

súc rửa đường ống, các khu đô thị, gia đình phải thau bể chứa.

Tiếp theo đó, Hà Nội và một số vùng lân cận xảy ra hiện tượng ô nhiễm không khí chưa từng thấy khi màu tím (thể hiện chất lượng không khí xấu, có hại cho sức khỏe mọi người) ở hầu hết các trạm quan trắc trên địa bàn thành phố, thậm chí có nơi còn ghi nhận ở ngưỡng nâu (ngưỡng ô nhiễm cao nhất trong thang bậc ô nhiễm không khí) ảnh hưởng nguy hiểm đến sức khỏe tất cả mọi người.

8. Lần đầu tiên trong lịch sử Hai cựu Bộ trưởng của cùng một Bộ bị truy tố và đưa ra xét xử

Hơn nửa năm sau khi khởi tố vụ án nâng giá Công ty cổ phần nghe nhìn Toàn cầu (AVG) để bán cho MobiFone, ngày 23/2, Bộ Công an khởi tố, bắt hai cựu bộ trưởng Thông tin Truyền thông là các ông Nguyễn Bắc Sơn và Trương Minh Tuấn. Ông Sơn bị cáo buộc là chủ mưu vụ án, đã nhận hối lộ 3 triệu USD (gần 66,5 tỷ đồng), ông Tuấn nhận 200.000 USD (hơn 4,4 tỷ đồng) từ Chủ tịch AVG Phạm Nhật Vũ. Cùng tội danh nhận hối lộ còn có cựu Chủ tịch MobiFone Lê Nam Trà (2,5 triệu USD, tương đương 57 tỷ đồng), cựu Tổng giám đốc MobiFone Cao Duy Hải (500.000 USD, hơn 11 tỷ đồng).

Lần đầu tiên trong lịch sử tố tụng, hai cựu bộ trưởng cùng bị bắt vì tội nhận hối lộ trong một vụ án. Cả hai ông bị truy tố theo khoản 4 điều 354 Bộ luật Hình sự, có khung hình phạt cao nhất lên đến tử hình.

Liên quan vụ án còn 12 người khác bị xét xử, trong đó có 7 lãnh đạo cấp cao của MobiFone. Vụ án một lần nữa chứng minh cho tinh thần “đốt lò” chống tham nhũng “không có vùng cấm” của Đảng, Nhà nước.

9. Nhiều đường dây ma túy lớn bị phát hiện

Cuộc vây bắt trùm đường dây ma túy xuyên quốc gia Wu Heshan (quốc tịch Trung Quốc) tại quận Bình Tân (TPHCM) hôm 20/3 khép lại chuyên án 218LP của Bộ Công an, tổng trọng lượng ma túy thu được là 1,1 tấn. Các kho ma túy “khủng” khác cũng liên tiếp bị phát hiện ở vùng ven Sài Gòn và các tỉnh Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình, Kon Tum, Bình Định...

Theo thống kê chưa đầy đủ của Bộ Công an, từ đầu năm đến nay phát hiện hơn 20.200 vụ án ma túy; thu 6 tấn ma túy tổng hợp, một tấn heroin, hơn 600 kg thuốc phiện, 760 kg cần sa... Lượng tang vật “lớn chưa từng có”, gấp 10 lần năm ngoái được các đường dây tội phạm nước ngoài vận chuyển từ Tam Giác Vàng (Myanmar) về Việt Nam tập kết, rồi “xuất” tiếp bằng đường biển. Các vụ án cho thấy tội phạm xuyên quốc gia đã tìm mọi kẽ hở trong hải quan đường biển và quản lý doanh nghiệp tại Việt Nam để lập đường dây ma túy đội lốt hoạt động xuất nhập khẩu.

10. Việt Nam thành cường quốc thể thao tại SEA Games 30

Giành 98 huy chương vàng, 85 huy chương bạc và 105 huy chương đồng, Việt Nam xếp thứ hai toàn đoàn sau chủ nhà Philippines, đồng thời bỏ xa các cường quốc thể thao khu vực như Thái Lan, Malaysia, Indonesia.

Bóng đá nam gây ấn tượng mạnh với thành tích bất bại, lần đầu đoạt huy chương vàng sau gần 30 năm hội nhập trở lại khu vực. Bóng đá nữ có huy chương vàng thứ sáu - thống trị tuyệt đối khu vực. Các môn Olympic như điền kinh, bơi, cử tạ, đấu kiếm..., đóng góp 60% số huy chương vàng. Trong đó, điền kinh và bơi lập bốn kỷ lục đại hội. Võ tiếp tục là “mỏ vàng” của Việt Nam khi mang về 41 huy chương. Nguyễn Thị Ánh Viên đóng góp 6 huy chương vàng - nhiều nhất trong số các VĐV.

Những thống kê trên đã khắc họa một gương mặt hoàn toàn mới, đánh dấu sự trưởng thành của thể thao Việt Nam. Tại buổi tuyên dương các vận động viên, Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc nhấn mạnh: “Thành tích ở SEA Games 30 là cú hích phát triển đất nước”./3

(PT tổng hợp)